

domačini obronke tega »Lehnika« imenovali kot »Podlehnika«.

Tu se je ime »leh« ali »ljeh«, kakor so ga tudi pisali in posebno izgovarjali, ne samo neokrnjeno ohranilo, nego mi izvemo iz tega nekaj zelo važnega. Številnim nemškim krajevnim imenom, kakor: »Liechteneck (Lehnik), Liechtenstein, Liechtenwald, Liechtmessberg« in nebroj enakih, katera smo brez pomisleka smatrali kot pristno nemška, so se izoblikovala vseskozi na podlagi slovenske besede »ljeh«, zato so tudi dosledno v nemščini pisali, vsaj v starejši dobi, vedno le »Liecht«, ne pa »Licht«. Vsa navedena mesta te vrste, iz katerih so se pozneje razvila razna bobneča rodbinska imena po celi srednji Evropi, nosijo torej zgolj krinko nemškega povoda; v resnici so samo spakedranke slovenske besede »leh« ali »ljeh«.

Iz tega tudi nadalje razvidimo, da se je sicer nanizalo nebroj krajevnih imen na pravilni jezikovni podlagi, toda zabredla so potem v stranpot vsled popačene pisave in pogrešenih prevodov. Jezikoslovno in kulturno pravilna so torej pri nas le imena: Lešje, Lešanje, Lešče, Lešnice i. t. d.; imena kakor: Lesce, Leskovec, Lesinje itd. niso več pristna, ker se že naslanjajo na rastlinsko ime: »leska, lešje«, in nemška imena kakor: Haslach, Haslau, Haseldorf itd. so že dvojno popačena, ker so se razvila iz že v slovenščini ponesrečenega tolmačenja, kajti ravno to je zapeljalo nemškega prevoditelja še dalje na krivo pot. Da se pa vendar razlike ohranijo, so tuintam čudno nastopali; tako so n. pr. na Srednjem Štajerskem (pri Weizu) ime »Leska« za katastralno občino sicer pustili, toda vas samo so pa prevedli na »Haselbach«.

S tem smatramo kar tri navidezno sploh nesorodne skupine krajevnih imen v vodilni obliki »Lešje, Liechteneck, Haslach« na podlagi »leh, ljeh« kot stalno in prepričevalno pojasnjene in sicer brez vsakega nasilstva. Da pa smo s temi tudi na stotine nerazumljivih krajevnih imen, katera so vedno dala glede njihovega nastanka povod k sporom in prerekavanjem, spravili v red in razčistili obenem tudi naše nekdanje socijalnokulturne razmere, je pa druga vrsta dobička, katero nam nudi nepristransko čiščenje ter raziskovanje v tej znanstveni panogi.

D. Žunkovič.

*

Smrtna kosa. Na sveti dan popoldne je legel k večnemu počitku znani upokojeni nadučitelj g. Anton Porekar, ki je bil celih 36 let nadučitelj na Humu pri Ormožu in je zadnja leta živel v pokoju v Mariboru. Obče znanemu vzgojitelju naše mladine ostani hvaležen spomin, preostalim naše sožalje!

RADION

Tebi ostanem zvesta

Umrl je v Seini ob Muri v starosti 81 let tamošnji vrli posestnik Jurij Žebot. Blagopokojni je bil oče bivšega poslanca g. Franja Žebota in prava slovenska korenina. Mnogoštevilna uležba pri pogrebu je pričala o njegovi priljubljenosti daleč naokrog. Slava njegovemu spominu, sinu Francu in ostalim sorodnikom naše sožalje!

Nevaren tat koles pobegnil iz zapora. Emerik Čuš je izmaknil zadnji čas v Mariboru več koles. Med drugim je ukradel izpred Zadržne gospodarske banke lepo kolo mariborskemu vinskemu trgovcu Gnilšku. Ukradeni je posvaril javnost v Slovenskem Gospodarju pred nakupom kolesa. Svarilo je čital »Gospodarjev« naročnik iz Zamrko-ve pri Sv. Lenartu v Slov. gor. in je pripeljal Gnilšku kolo, katerega je bil kupil od neznanca. Na podlagi tega dejstva je policija kmalu izsledila uzro-čila v osebi Emerika Čuša in ga izročila v jetnišnico mariborskega sodišča. Čuš je pobegnil iz zapora v trenutkih,

ko so ga gnali pred preiskovalnega sodnika. Pobeglega še niso prijeli.

Umrl je na Dobljem pri Prevaljah veleposestnik Jožef Plešivčnik. Rajni je bil obče poznan in priljubljen po Mežiški in Mislinjski dolini ter tast našega dobro znanega kulturnega delavca in pisatelja g. prof. dr. Franca Sušnika v Mariboru. Blagopokojnemu časten ter hvaležen spomin, preostalim naše sožalje!

Vlom. V noči od 21. na 22. decembra so navrtali vlomilci blagajno mariborske bolnice in odnesli 1400 Din.

Smrt vsled počene lobanje. V marib. bolnici je preminul 46letni Anton Fras iz Slivniškega Pohorja pri Račjem. A. Fras in sin njegove priležnice J. Černe sta si bila že dalje časa sovražna. Dne 21. decembra je udaril Černe v prepiru Frasa s kolom po glavi, mu razbil lobanjo in zadeva skrajne surovosti je končala za udarjenega s smrtjo.

Ustreljen tihoapec. Med Kapunarjem in Sv. Pankracijem na Radlu ob sever,

ni meji je bil ustreljen od finančne straže tihotapec Jernej Lašek, ki je stanoval na Remšniku.

Nevarne opekline. Poljski delavki A. Pukšič iz Skok se je vnela pri štedilniku obleka. Težko opečeno so prepeljali v mariborsko bolnico.

Požar je upepelil na Zgornji Polskavi stanovanjsko hišo.

Napad na vojaka. Prekmurec Kranjec se je mudil zadnje dni doma na dopustu, ker služi vojake pri zrakoplovnem oddelku. Podal se je na dopust k sorodnikom pri Domanjševcih ob državni meji. Pri tej priliki so ga napadli fantje in ga tako obdelali po glavi, da se je moral zateči v bolnico v Mursko Soboto.

Žrtev strela iz puške divjega lovca. Vincenca Zidariča, posestnika v Pušencih pri Ormožu so našli v gozdu ustreljenega. Kot lovskega zakupnika ga je gotovo ustrelil kak divji lovec.

»Kultura« noža. Fr. Pešec iz Stojncev pod Ptujem je bil izpuščen dne 20. decembra iz zaporov v Ptuju, kjer je odsedel dvomesečno kazen radi tepeža. Njegovo vrnitev so slavili domači fantje v krčmi Žuran v Stojncih. V gostilno je prišel tudi Karl Rošker, ki služi vojake in je bil doma na dopustu. Med fanti je došlo do izzivanja, ki je pa Roškerja tako razburilo, da se je pognal med tovariše z nožem in zabodel na smrt Franca Pešeca, Josipa Pešeca in Franca Pilingerja pa je ranil. Ubijalca ima v rokah vojaško sodišče.

20 zabodljajev z nožem je prizadjal v prepiru Anton Fliš iz Nove cerkve pri Podlehniku v Haložah svojemu bratu Ignacu. Težko in nevarno ranjenega so odpremili orožniki v ptujsko bolnico.

Krvav obračun med bratoma. Pri Sv. Bolfenku sta se sprla med seboj brata Martin in Jožef Arnuš. V prepiru je potegnil Martin nož in je nevarno zabodel brata v prsa.

Težka telesna poškodba. Nevarno sta poškodovala s kolom in nožem Josip Marič in Jakob Rižman sina Josipa Kozarja pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. Poškodovanega so prepeljali v bolnico v Ptuj.

V globoko jamo je padel v temi 51letni čevljarški pomočnik Alojzij Videčnik iz Spodnje Hudinje pri Celju in se nevarno poškodoval.

Smrtna nesreča pri podiranju drevja. Podžagana in podsekana bukev je nenadoma padla in ubila 23 letnega mladenčca Lojzeta Železino iz Skreševca pri Mokronogu na Kranjskem.

Mladenka žrtev zastrupljenja. 17letna trgovska vajenka Adica Valentinič v Novem mestu je šla na stranišče, kjer so jo našli po daljšem iskanju mrtvo. Dekle je umrlo vsled zastrupljenja z ogljem, ker je klepar pustil v stranišču peč, ki se greje z ogljem.

Krčmarja zabodel. Podobar Alojzij Bajec je zabodel v Cerknici na Kranjskem s kuhinjskim nožem gostilničarja Andreja Zgonca. Krčmar je umrl na posledicah zabodljaja v ljubljanski bolnici.

Težka poškodba. Lužarjevemu hlapcu iz Ostroga pri Št. Jerneju na Dolenjskem so se splašili konji. Hlapec je padel z voza med kolega, ki so ga nevarno

poškodovala po celem telesu in se je moral zateči v bolnico v Brežicah.

Smrtna žrtev eksplozije. Mesarski vajenec Jurij Kastelic je čistil pri mesarju Otorepecu v Ljubljani acetilenski aparat, ki je eksplodiral in kovinski deli so ubili fanta.

Avtomobilska nesreča. Posestnik Fr. Cvelbar z Vrha pri Št. Jerneju na Doli se je vračal s svojim sinom s sejma. Pri vasi Dobrava je pribrzel za obema avto. Sin se je ognil vozilu, naglušeni oče je prišel pod avto, ki mu je zlomil obe nogi, roko in ga je še težje poškodoval na glavi.

Strašno dejanje sina. Iz nepojasnjene vzroka je ustrelil 24. decembra v Beogradu trgovčev sin Milan Nerandžić svojega očeta, mater, težko ranil svojega brata in končno si je še sam končal življenje.

Franjo Hočevan, rojen dne 7. avgusta 1864 na Kamnem vrhu, fara Ambrus na Dolenjskem je leta 1917 zapustil Vestfalsko in od tega časa je pogrešan. Njegova žena, ki še stanuje na Vestfalskem, ga že dolgo časa išče brez uspeha.

Kdor ve, kjer se nahaja Franc Hočevan ali kje in kdaj je umrl, naj to naznani na naslov: Vi-kar Tensundern, Hövel bei Hamm, Westfalen Nemčija.

Naš dom — priloga »Slovenskemu Gospodarju«! Danes prejmejo vsi naročniki »Slovenskega Gospodarja« novo brezplačno prilogo: »Naš dom«. Ta mladinski list izhaja sicer posebej, vendar smo želeli, da ga imajo vsi naročniki »Slovensk. Gospodarja«. S tem smo gotovo vsem ustregli, posebno pa tistim, ki imajo v družini fante in dekleta. Fantje in dekleta so že dosedaj radi čitali »Slovenski Gospodar«. Odslej bodo še gotovo bolj veseli našega lista, saj jim bo brezplačno nudil to, kar so si dosedaj morali posebej plačevati! Fantje in dekleta, s čim boste sedaj pokazali svojo hvaležnost »Slovenskemu Gospodarju«? Gotovo na ta način, da boste poagitali za »Slovenski Gospodar« in s tem tudi za svojo glasilo in svoje ideje! Res je »Naš dom« moral zaradi težkih gospodarskih razmer vzeti nase skrom-

Z mandžurskega bojišča. Prevoz japonskih čet.

Vodja indijskih nacionalistov Ghandi se je mudil na povratku iz Londona v Indijo v Rimu. Slika nam kaže Ghandija med fašistično mladino.

nejšo obliko, toda zato bo še bolj uspešen glasnik našega mladinskega pokreta. Kadar bodo boljši časi, bomo zopet drugače naredili, za sedaj pa je tako najbolje! »Slovenski Gospodar« je s tem res za vso družino! Za gospodarja in gospodinjo, za mladino in deco! »Slovenski Gospodar« z »Našim domom« v vsak naš dom!

Zdravnik dr. Rudolf Lovrec je otvoril v Mariboru, Strossmajerjeva ulica 8/I svojo prakso. Ordinira od 10. do 12. in od 2. do 4. ure. Ob istem času sprejema tudi kot banovinski zdravnik za združeno zdravstveno občino Maribor okolica levi breg.

Obrtniki, ali poznate obrtni zakon? Vsak obrtnik mora vedeti, kake pravice in kake dolžnosti ima glede svojega obrta. Sedaj je izšel novi obrtni zakon. Dobite ga v prodajalni Tiskarne sv. Cirila v Mariboru po Din 20.— in poština. Naročite ga, ker je zaloga majhnat!

Če imaš vsaj malo več denarja, da si lahko kupiš več knjig, tedaj ti priporočamo roman v treh knjigah: Winnetou. Tega boš bral kar naprej, tako je zanimiv! Vse tri knjige obsegajo 12 zvezkov po Din 13.—. Vezana knjiga stane vsaka po Din 65.—, celo platno Din 70.— in z barvano sliko na prednji strani po Din 75.—. Knjižnice in čitalnice ne bodo imele za to zimo lepše knjige kakor je Winnetou. Naj poizkusijo, bodo videli, kako jo bodo ljudje radi brali! Zato naj vsa društva, ki še niso te knjige naročila, brž pišejo po njo, sedaj je že na razpolago. Člani društev zahtevajte v svojih knjižnicah roman Winnetou! Knjiga se naroča pri Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Velika izbira za žene in neveste: sukno, svila, platno itd. v Tekstilnem bazarju, Maribor.

Kmetiskim gospodarjem in gospodinjam toplotno priporočamo koledar, ki je izšel res za nje. Za gospodarje je Kmetiski koledar, za gospodinjne pa Gospodinski koledar. Vsak stane s poštino vred samo 10 Din. Najceneje je za vas, da pošljete znamke v pismu naprej z naročilom Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Na prvi pogled je simpatičen človek, iz čegar fine kože na obrazu in rokah brez lišajev in gub se da sklepati na snago in nego. Skrbni ljudje uporabljajo zato samo medicinsko zanesljiva sredstva kot so: Fellerjeva Elsa-pomada za zaščito lica in kože ter Fellerjeva Elsa-pomada za rast las (2 lončka brez daljnih stroškov 40 Din), dalje Fellerjeva Elsa-mila zdravja in lepote (5 kosov franko 52 Din). Naroča se pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubička Donja, Elsatrg 341, Savska banovina.

Dve najnovejši iznajdbi.

Podmornica na kolesih.

Znameniti ameriški graditelj podmornic Simon Lake je zopet presenetil javnost z novo iznajdbo: podmornico na kolesih. Nova podmornica bo tako močno zgrajena, da se bo lahko upala v največje globine. Razlikovala se bode od dosedanjih podmornic. Izumitelj S. Lake je popolnoma opustil navado, da bi podmornico povečal ter razširil. Po njegovi trditvi nima nikakega smisla, da bi se zgradile vedno večje podmornice, ker je možnost naglega premikanja pod vodo s povečanjem čolna prav znatno pristržena. Lake povdarja, da imajo bodočnost le čisto majhni čolni, v katerih bo imelo prostora kvečjemu pet mož, stroji bodo avtomatični in se bo čoln lahko z največjo brzino kretal na vse strani. V teh »podvodnih bolhah« vidi Lake najbolj nevarno orožje bodočih pomorskih bitk.

Novi Lakejev čoln je zgrajen po zgoraj opisanem načinu in je nekak plavalni tank. Ako je dosegel čoln morskno dno, se lahko pomika naprej s pomočjo verig, kakor tank na suhem. Doline in hribi na dnu morja niso zanj nobena ovira. Živali na morskem dnu se bodo čudile tej iznajdbi. Nova podmornica je dolga 7 m in 3 m široka. Ni pa ta iznajdba važna samo v vojaškem oziru, ampak bode služila tudi v znanstvene svrhe za raziskovanje morskih globin.

Letalo za najvišje višine.

Amerikanec Daynes iz mesta Buffalo je zgradil letalo za najvišje višine. Prostor za pilota in potnike je skrbno obdan od oklepov. Znotrajnost je bogato opremljena in je prostora za 6 potnikov. Aeroplan bo frčal v povprečni višini 14.000 m in z brzino 750 km na uro. Preletel bo razdaljo Newyork — San Francisco, za katero rabijo navadna letala 11 ur, v 4 urah. Iznajdba je trokrižnik, kojega peruti se dajo predstaviti. Aeroplan bo nekaka dvoživka. Lahko se bo dvignil v zrak s suhega in iznad vode, istotako bode lahko pristal na oba načina. Gonila ga bosta dva motorja. Potrebni kisik bo motor avtomatično dovajal.

Kakor kažete ti dve najnovejši iznajdbi, še ni dosegla prometna tehnika svojega vrhunca.

*

Kokošerejcem v vednost. Kraljevska banska uprava v Ljubljani bode oddajala od 3. marca 1923 po znižani ceni (1 Din komad) za nasad jajca selekcionirane štajerske kokoši. Kdor se za rejo te kokoši zanima, naj čimprej naroči jajca pri svoji domači kmetijski organizaciji, ali kjer takih organizacij ni, pa pri svojem občinskem uradu. Ravno tako sprejema prijave do 4. januarja 1932 Zadruga za rejo perutnine v Mariboru. V to svrhu se naj stranke zglase v trgovini gospoda Dadiue Alojzija v Mariboru, Aleksandrova cesta 1. Obenem z naročilom je takoj vnaprej plačati za jajca pripadajoči znesek ter podpisati tozadevno obveznico, ki je tamkaj razporežena.

*

Kuluk obvezen le za davkoplačevalce.

(Piše kmečki fant.)

V smislu zakona o ročnem delu (kuluku) je županstvo neke občine v celjskem okrožju klicalo na kuluk tudi kmečke sinove nedavkoplačevalce. K vsakemu zakonu izide tudi pravilnik, kako je tolmačiti zakon. Tako je tudi izšlo par okrožnic k temu zakonu. Ena izmed teh okrožnic ima tudi tabelo, kako se naj postopa po tem zakonu ter določa, da se kot podlaga za tri dni dela računi državni davek od 1 Din do

200 Din. Torej ta okrožnica dovolj jasno določa kot osnovo državni davek najmanj 1 Din. Potemtakem je kuluk obvezen le za davkoplačevalce. To okrožnico je prejelo, mislim, večina županstev. Dotično županstvo pa se izgovarja, da takšne okrožnice ni prejelo.

Županstvo je nam kmečkim sinovom nedavkoplačevalcem predpisalo vsakemu po tri kuluke, in to na takšni cesti, po kateri se malokateri enkrat na leto s kolesom pelje, za pešhojo pa je sploh ne potrebujejo. No, kuluk je bil, mislim, radi volitev preložen, potem nas je županstvo ponovno klicalo na kuluk, dočim so sosedne občine kmečke fante nedavkoplačevalce v smislu dotične okrožnice izpustile od kuluka.

Celo zadevo sem natančno opisal in poslal uredništvu »Slovenca« s prošnjo, da ono odgovori v tej zadevi v oddelku pravnih nasvetov. In pravni referent mi je odgovoril v »Slovenca« v nedeljo dne 6. decembra in sicer sledeče: »Če županstvo tako postopa, ne dela prav, ker je kuluk obvezen samo za davkoplačevalce. Povejte tako županstvu. Če županstvo ne odneha, se pa pritožite na okrajno načelstvo (glavarstvo).«

Iz tovariške ljubezni do vas fantov sem napisal gornje vrstice, da se boste vedeli ravnati, ako bi še katero županstvo tako postopalo.

*

Lecet.

Odelaj v skledi gostotekoče testo iz sledečega: obilno tri četrt litra moke (ržene ali pšenične) štiri zvrhane žlice sladkorja, šest žlic medu, eno jajce, eno osminko do četrt litra mleka, žličko zmletega cimeta, pol žličke zmletega gvirca, pol nastrganega oreška, drobno zrezano lupino od pol limone in eden pecilni prašek (Pekin dobiš v špecerij-ski trgovini). Pekin stres v suho moko in precej skupaj skozi sito.

Gostotekoče testo vlij v omaščeno in z moko potreseno pekvo tako, da sega do dve tretjini visoko. Speci v precej vroči pečici. Popolnoma shlajeni lecet zreži drugi dan na dva prsta široke in pol pedi dolge rezme.

Medeni keksi.

Vgneti srednje trdo testo iz: pol litra ržene moke, treh žlic sladkorja, dveh žlic medu, dveh jajc, pol pecilnega praška, po okusu malo cimeta in zmletih nageljevih žbic. Testo razvaljaj na deski za nožev hrbet na debelo, izreži z modelčkom za krofe, kozarcem ali z modelčki za kekse razne oblike, položi na omaščeno in z moko potreseno pločevino, pomaži z raztepenim jajcem ter speci v vroči pečici.

Vinska omaka

(h kuhani govedini).

Napravi srednje rujavo prežganje iz ene žlice masti in dveh žlic moke, pri-